

Kainuun Puhelinosuuskunta (KPO)

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

TILIKAUSI 1.1.2019 - 31.12.2019

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

Toimintakertomus.....	1
Tuloslaskelma	7
Tase	8
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	10
Tuloslaskelman liitetiedot	12
Taseen liitetiedot	14
Tilinpäätöksen päiväys ja allekirjoitus	19
Tilintarkastajien tilinpäätösmerkintä	19
Kirjanpitokirjojen luettelo.....	20

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Konsernin rakenne

Kainuun Puhelinosuuskunta (KPO) on Kainuun Puhelinosuuskunta -konsernin emoyhtiö, jonka kotipaikka Kajaani. Konserniin kuuluu osuuskunnan 66 % omistama Kaisanet Oy –tytäryhtiö ja 100 % omistama Herman IT Oy -tytäryhtiö sekä Kaisanet Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö Data-Enter Oy.

Yleinen toimintaympäristö

Vuonna 2019 maailmantalouden suhdanteet kääntyivät hitaamman kasvun suuntaan. Myös Suomessa korkeasuhdanne ohitettiin ja kasvu hidastui muun maailman mukana. Kainuun ja Ylä-Savon osalta pitkään jatkunut kasvu tasaantui ja silti yritysten liikevaihdot ja henkilöstömäärät kasvoivat edelleen. Kohtalaisen myönteiset näkymät pitivät yllä uskoa tulevaisuuteen varsinkin kuluttajien osalta. Myönteisestä ilmapiiristä huolimatta Kainuun ja Ylä-Savon pitkän ajan kehitysnäkymät ovat muuta maata heikompia. Alueiden väestö vähenee ja sitä kautta heikentää paikallista kulutuskysyntää ja työvoiman saatavuutta.

Tieto- ja viestintäteknologia-alan (ICT) volyymikehitys noudatti yleisen talouskehityksen trendiä ja alan liikevaihto oli lievässä kasvussa. Vaikka tietoliikennesektorin palvelujen käyttö edelleen lisääntyi, niin hintaeroosio söi osan euromääräisestä kasvusta. IT-sektorin palvelujen myynnin volyymi jatkoi vakaata kasvuaan. Perinteisten asiakaskohtaisten ratkaisujen osuus vähenee ja käyttö on siirtymässä osin globaaleihin pilvipalveluihin. ICT-alan konsolidaatio ja keskittyminen yhä suurempiin liiketoiminta- ja tuotantoyksiköihin jatkui edelleen. Vuosi 2019 oli hyvä myös sijoitustoiminnan osalta. Korke- ja osakerahastojen tuotot kasvoivat merkittävästi edellisvuodesta.

Valtakunnallinen Laajakaista kaikille -tukihanke jatkuu hiukan päivitettyinä vuoteen 2021 saakka. Tytäryhtiö Kaisanet Oy:n laajensi verkkoaan sekä kaupallisilla että hankkeessa tuetuilla alueilla. Verkon rakentamista tehtiin Kainuun, Ylä-Savon ja Pohjois-Karjalan kunnissa, mutta huippuvuosia alemmalla tasolla. Valokuituyhteyksien rakentaminen on ollut Kaisanetin merkittävin investointikohde viime vuosina.

KPO:n tytäryhtiö, Kaisanet Oy, on Finnet-liitto ry:n jäsen. Finnet-liitto ry on keskittynyt kokonaan jäsenyhtiöiden edunvalvontatyöhön, joka kattaa erityisesti kiinteitä verkkoja ja kuituverkkoja koskevan lainsäädännön seurannan ja siihen vaikuttamisen.

Osuuskunnan toimintamalli

Yli 120-vuotiaan osuuskunnan tarkoituksena on tukea jäsentensä taloudenpitoa ja elinkeinoa tuottamalla jäsenilleen palveluja ja etuja joko itse tai omistamiensa yritysten kanssa. Tytäryhtiöidensä kautta KPO-konserni tarjoaa, välittää ja tuottaa tieto- ja viestintäalan palveluita pääasiassa Kainuun ja Ylä-Savon alueella.

KPO-konserni on organisoitunut liiketoiminnallisesti siten, että palveluliiketoiminta on järjestetty tytäryhtiöihin, Kaisanet Oy ja Herman IT Oy. KPO:n (66 %) ja Puhelinosuuskunta IPY:n (34 %) omistama Kaisanet Oy tarjoaa alueellisia tieto- ja viestintäpalveluja sekä kuluttajille että yrityksille. Tytäryhtiö Herman IT Oy:n tuottaa IT-konesalipalvelunsa Kainuussa ja sen markkina-alueena on koko maa.

Kaisanet Oy tarjoaa KPO- ja IPY-osuuskuntien jäsenille tuottamiensa palvelujen lisäksi merkittäviä etuja jäsenetuohjelmansa kautta. Etuohjelman mukaisesti jäsenet saavat 4 % alennuksen yleisimmistä Kaisanetin kuukausilaskutettavista peruspalveluista. Vuonna 2019 Kaisanetin etuohjelman alennukset olivat noin 71.000 euroa.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Osuuskunnan toimintamalli (jatkuu)

Emoyhtiö hallinnoi, valvoo ja rahoittaa konsernin yhtiöiden liiketoimintaa. Valvonta hoidetaan tulostavoitteiden ja muiden strategisten tavoitteiden seurannan avulla. Tavoitteena on tytäryhtiöiden toimintaedellytysten turvaaminen pitkällä aikajänteellä. Konserniyhtiöillä on päävastuu strategian- ja suunnittelusta ja toteutuksesta.

Konsernin talous- ja hallintopalvelutoiminta hoidetaan keskitetysti emoyhtiön KPO:n toimesta. Näin toimien emoyhtiö pystyy tukemaan ja valvomaan konserniyhtiöiden toimintaa sekä mahdollistaa yhtiöiden keskittymisen omaan liiketoimintaansa. Myös omaisuuden ja varallisuuden hoito liiketoiminnallisin perustein on edelleen keskeistä osuuskunnan toiminnassa.

KPO-konserni on vahva vaikuttaja Kainuun alueen elinkeinostrategian ja aluetalouden kehittäjänä. Pitkäjänteinen alueen tietoverkkojen sekä tuotantokoneistojen rakennuttaminen ja kehittäminen on keskeinen perusta sekä liiketoiminnan kehittämisessä että myös aluekehityksessä. KPO:n yhteistyö Kainuussa toimivien oppilaitosten ja yliopistojen kanssa luo mahdollisuuksia tulevaisuuden toimintaedellytyksille.

Osuuskunnan hallinto

Kainuun Puhelinosuuskunnassa oli vuoden 2019 lopussa 15.420 (ed.v. 15.397) osuutta, joilla kaikilla on samanlaiset oikeudet. Osuuksien määrä kasvoi tilikauden aikana 23 (17) osuudella. Jäseniä osuuskunnassa on noin 12.000.

Osuuskunta on hankkinut vuoden 2019 aikana 211 (124) kappaletta omia osuuksiaan. Osuudet on hankittu nimellisarvolla 33,64 euroa/osuus. Osuuskunnan hallussa olevien osuuksien tiedot:

- hallussa olevien osuuksien määrä 862 kpl
- osuusmaksujen yhteismäärä 28.997,68 euroa
- osuuksien hankintameno 28.997,68 euroa

Osuuskunnan varsinainen kokous pidettiin 15. toukokuuta 2019. Kokouksessa käsiteltiin varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle kuuluvat asiat, mukaan lukien hallituksen jäsenten valinnat. Erovuoroisen jäsenen Martti Huuskon tilalle, toimikaudelle 1.1.2020 - 31.12.2022, valittiin yrittäjä Mia-riikka Tervonen.

Hallituksen kokoonpano on vuonna 2019 ollut:

- toimitusjohtaja Timo Leppänen, puheenjohtaja
- toimitusjohtaja Reino Huusko, varapuheenjohtaja
- kauppaneuvos Esko Hakala, jäsen
- yrittäjä Martti Huusko, jäsen, viimeinen toimikausi päättyi 31.12.2019
- pankinjohtaja Hanna Wallenberg

Toimitusjohtajana on toiminut Hannu Korolainen. Osuuskunnan tilintarkastajana on toiminut KHT-tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, vastuullisena tilintarkastajana KHT Elina Laitinen.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS**Tytäryhtiö Kaisanet Oy:n liiketoiminta**

Kaisanet Oy onnistui liiketoimintatavoitteiden saavuttamisessa kohtuullisen hyvin. Laajakaista on edelleen suurin yksittäinen liiketoiminnan osa-alue ja siinä liittymämäärät kasvoivat hienoisesti edellisen vuoden tasosta. Kaapeli-tv -toiminta on pysynyt edellisvuoden tasolla - KTV-asiakasliittymät muodostavat yhtiön suurimman liittymäryhmän. Kuluttaja- ja yritysasiakasliittymien kokonaisvolyymi oli vuoden lopussa noin 45.000 liittymää - kokonaisliittymämäärää alentaa lankapuhelinliittymien määrän merkittävä väheneminen. Verkkoliiketoiminnassa yhtiön omistaman verkkoyhteyksien vuokraus mm. mobiilioperaattoreiden tarpeisiin on edelleen merkittävä osa yhtiön liiketoimintaa.

Kaisanetin verkkokaupan kehittämistä jatkettiin edelleen saatujen asiakaskokemusten perusteella. Yritysliiketoiminnan asiakkailta digitalisaation voimakas esiintulo kiihdytti korvausinvestointien kauppaa.

Kaisanet Oy:n vuoden 2019 liikevaihto oli 20,3 milj. euroa (ed.v. 20,0 milj.€) ja tilikauden kulut 19,0 milj. euroa (18,6 milj.€). Yhtiön liiketulos oli noin 1,5 milj. euroa (1,4 milj.€). Rahoitustuottoja ja kuluja kertyi 0,1 milj. euroa (-0,05 milj.€). Poistoeron lisäystä kirjattiin tilikaudella noin 1,6 milj. euroa (1,2 milj.€). Tilikauden tulos oli 0,3 milj. euroa (0,1 milj.€) voitollinen.

Rahoitus tilanne oli hyvä koko tilikauden ajan. Yhtiön likvidit varat olivat 1,9 milj. euroa, joista 1,0 milj. euroa on sijoitettu korko- ja osakerahastoihin. Lainoja lyhennettiin vuoden aikana 1,0 milj. eurolla. Lainat rahoituslaitoksilta olivat tilikauden lopussa yhteensä 6,0 milj. euroa (7,0 milj.€).

Kaisanet Oy:n investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin olivat noin 4,6 milj. euroa (6,0 milj.€). Käyttöomaisuusinvestoinnit kohdistuivat pääosin alue- ja runkoverkon rakentamiseen Kainuussa, Ylä-Savossa sekä Pohjois-Karjalassa. Lisäksi laajennettiin ja uusittiin tietoliikenteen ja tietotekniikan palvelualueita. Osakesijoituksia tehtiin noin 0,2 milj. euroa (2,5 milj.€).

Yhtiön palveluksessa oli tilikaudella keskimäärin 88 (89) henkilöä. Henkilöstön määrä pysyi edellisen vuoden tasolla. Toimitusjohtajana toimi 31.5.2019 saakka Mikko Kurtti ja 1.6.2019 lähtien toimitusjohtajana on toiminut Jani Moilanen.

Kaisanetin Laajakaista kaikille -hankkeen kuituverkkoinvestoinnit lisäsivät voimakkaassa rakennusvaiheessa 2011-2015 yhtiön liiketoimintariskiä. Vaikka tukihanke jatkuu vuoteen 2021 saakka ja myös kaupallisia kuituverkkokohteita edelleen rakennetaan, on merkittävimmät verkkoinvestoinnit jo tehty ja riskitaso samalla alentunut.

TV-liiketoimintaan kohdistuu edelleen haasteita tekijänoikeusjärjestöjen vaatimien tekijänoikeusmaksujen ja kulutustottumusten muutoksen johdosta. Väestön ikääntyminen ja poismuutto heikentävät etenkin kuluttajapalveluiden volyymeja. Ammattitaitoisen työvoiman saanti tulee olemaan useille alueen yrityksille merkittävä haaste lähitulevaisuudessa.

Kaisanet Oy:n liiketoiminnan volyymin merkittävä supistuminen aiheuttaisi haasteen yhtiön kustannusrakenteen sopeuttamiselle ja toiminnan kehittämiseksi.

Kuluttajien ja yritysten laajakaistapalveluiden osalta on odotettavissa kilpailun kiristymistä 5G-yhteyksien markkinoille tulon johdosta. Kaisanet kilpailee laadulla ja yhteyksien nopeudella ja jatkaa merkittäviä investointeja kuituverkkoihin ja muihin huippunopeisiin verkkoyhteyksiin, kuten kaapelilaajakaistaan.

Kaisanet Oy:n liikevaihdon ja kulujen ennustetaan hiukan laskevan vuoden 2019 tasosta, mutta liikeluoksen odotetaan säilyvän vuoden 2019 tasolla. Myös vuodelle 2020 suunnitellut käyttöomaisuusinvestoinnit pysyvät vuoden 2019 tasolla.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS**Tytäryhtiö Herman IT Oy:n liiketoiminta**

Herman IT Oy tarjoaa korkean käytettävyyden konesali- ja IT-palveluita sekä digitaalisten tuotteiden ja palveluiden ohjelmistokehityspalveluja suomalaisille keskisuurille yrityksille.

Yhtiön IT-palvelualustat on sijoitettu Herman IT Oy:n konesaliin Kajaaniin. Herman IT vuokraa asiakkailleen myös laitetilaa räkkiperiaatteella ja nämä ns. colocation-asiakkaat voivat olla myös isoja ja kansainvälisiä toimijoita. Osana konesalipalveluja asiakkaille tarjotaan keskeytymätöntä teollisuussähköä sekä ilma- ja vesijäähdytystä.

Herman IT Oy tarjoaa asiakkailleen myös ohjelmistokehitysoosaamista ja –resursseja. Tätä kautta pystytään tukemaan asiakkaita uusien digitaalisten tuotteiden ja palveluiden luomisessa. Ohjelmistokehityksellä täydennetään Herman IT:n konesalipalvelutarjontaa ja toisaalta konesalipalveluita tuotetaan olemassa oleville ohjelmistokehitysoasiakkaille.

Herman IT Oy:n vuoden 2019 liikevaihto oli 3,8 milj. euroa (ed.v. 3,2 milj.€) ja liiketulos oli noin 0,5 milj. euroa (-0,7 milj.€) tappiollinen. Tilikauden tulos oli 0,5 milj. euroa (-0,8 milj.€) tappiollinen. Yhtiön palveluksessa oli tilikaudella keskimäärin 35 (34) vakinaista henkilöä. Toimitusjohtajana toimi 31.7.2019 saakka Jani Moilanen ja 1.8.2019 lähtien toimitusjohtajana on toiminut Juha Tohmola.

Tilikauden keskeisin tavoite on edelleen ollut tuottojen lisääminen kasvattamalla asiakkuuksien määrää. Samalla tehokkuutta ja kannattavuutta on parannettu kehittämällä palveluja prosessimaiseksi toiminnaksi. Liikevaihto- ja asiakashankintatavoitteet toteutuivat vuoden 2019 osalta suunnitellusti. Myös kannattavuuden parantamisen osalta päästiin vuoden tavoitteeseen.

Vaikka kannattavuus on parantunut usean vuoden ajan ja käyttökate kääntyi tilikauden aikana positiiviseksi, ei nykyinen myynnin volyyymi vielä riitä kattamaan kaikkia investointien poistoja.

Yhtiön rahoitus on toistaiseksi emoyhtiön Kainuun Puhelinosuuskunnan varassa. Mikäli Herman IT Oy:n kasvutavoitteita ei saavuteta, jatkuu yhtiön liiketoiminta tappiollisena kiinteistä kuluista ja poistoista johtuen.

Herman IT Oy on asiantuntijaorganisaatio, jonka palvelu- ja asiakastoiminnalle on tärkeää osaavan henkilöstön saatavuus ja riittävyys.

Merkittävin riski liittyy liiketoiminnan kasvuvaatimukseen. Suuret investoinnit ja pitkäaikaiset tila- ja hyödykesopimukset edellyttävät viime vuosien mukaista volyymin kasvua ja tuloksen parantumista. Herman IT Oy:n liikevaihdon ennustetaan edelleen kasvavan ja liiketuloksen paranevan. Myös vuodelle 2020 suunnitellut käyttö-omaisuusinvestoinnit kasvavat vuoden 2019 tasosta.

Konserniyhtiö Data-Enter Oy:n liiketoiminta

Data-Enter Oy on KPO:n tytäryhtiön Kaisanet Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö.

Data-Enter Oy on tieto-, viestintä- ja toimistoratkaisujen toteuttamiseen erikoistunut palvelu- ja laite-toimittaja. Yhtiö toimii tällä hetkellä alueellisesti Etelä-, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueilla ja yhtiön toimipaikat Varkaudessa, Kuopiossa ja Joensuussa. Yhtiö on myös osa valtakunnallista G30 ICT-palveluyritysten ketjua.

Data-Enter Oy:n vuoden 2019 liikevaihto oli 5,9 milj. euroa (ed.v. 6,0 milj.€) ja liiketulos oli noin 0,3 milj. euroa (0,4 milj.€). Tilikauden tulos oli 0,1 milj. euroa (0,3 milj.€). Yhtiö antoi tilikaudella 0,2 milj. euron (0 milj.€) konserniavustuksen emoyhtiölleen Kaisanet Oy:lle. Yhtiön palveluksessa oli tilikaudella keskimäärin 20 (20) vakinaista henkilöä. Toimitusjohtajana on toiminut Aki Keinänen.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS**Emoyhtiön talous**

Kainuun Puhelinosuuskunnan vuoden 2019 liikevaihto oli 1,0 milj. euroa (ed.v. 1,0 milj.€). Osuuskunnan liikealijäämä oli noin 0,2 milj. euroa (-0,2 milj.€). Rahoitustuottoja kertyi 0,5 milj. euroa (0,2 milj.€) ja rahoituskuluja noin 0,1 milj. euroa (1,1 milj.€). Rahoitustuotot ja -kulut kertyivät pääosin rahoitusarvopaperien myyntivoitoista ja -tappioista sekä niiden arvomuutoksesta. Tilikauden ylijäämä oli 0,2 milj. euroa (-1,2 milj.€).

Rahoitustilanne oli hyvä koko tilikauden ajan. Liiketoiminnan tarpeen ylittävät rahoitusvarat on sijoitettu korko- ja osakerahastoihin 4,9 milj. euron (4,4 milj.€) arvosta. Muut likvidit varat on sijoitettu pankkitalletuksiin.

Osuuskunnan palveluksessa oli vuonna 2019 yhteensä 10 henkilöä.

Konsernin talous

KPO-konsernin vuoden 2019 liikevaihto oli noin 29,2 milj. euroa (ed.v. 25,0 milj.€) ja liikealijäämä oli 1,0 milj. euroa (0,6 milj.€). Tilikauden ylijäämää kertyi noin 0,7 milj. euroa (-0,5 milj.€).

Konsernin rahoitustilanne oli hyvä koko tilikauden ajan. Lyhytaikainen rahoitustarve on hoidettu emoyhtiön kautta. Pitkäaikainen rahoitus on Kaisanet Oy:n ja Herman IT Oy osalta hoidettu pankki- ja rahoituslaitoslainoilla. Vieraan pääoman määrä oli tilikauden lopussa 14,4 milj. euroa (15,9 milj.€). Konsernin ulkopuoliset korolliset lainat 6,6 milj. euroa (7,7 milj.€) pienenevät tilikauden aikana 1,1 milj. euroa. Konsernin oman pääoman määrä oli 26,1 milj. euroa (25,6 milj.€).

Konsernin kokonaisinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin sekä sijoituksiin olivat 5,3 milj. euroa (3,9 milj.€). Konsernin palveluksessa oli tilikaudella keskimäärin 155 (140) työntekijää.

Konsernin tunnusluvut

	2017	2018	2019	
Liikevaihto	21 783	24 949	29 182	(1000€)
Liikealijäämä (-alijäämä)	25	579	984	(1000€)
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-253	-507	676	(1000€)
Investoinnit yhteensä	3 053	3 939	5 286	(1000€)
Tase	48 498	48 646	47 830	(1000€)
Omavaraisuusaste	55,1 %	53,6 %	55,7 %	
Nettovelkaantumisaste %	neg.	neg.	neg.	
Sijoitetun pääoman tuotto %	0,03 %	neg.	2,65 %	
Koko henkilöstö keskimäärin	131	140	155	

Riskit ja näkymät

Emo-KPO:n merkittävin riski sisältyy sen tytäryhtiöiden liiketoimintojen menestymiseen. Toimintaympäristön haasteena tulevat olemaan suhteellisen heikko alueellinen kehitys ja globalisoituvat markkinat sekä edelleenkin tiukkeneva kilpailutilanne. Nämä vaikuttavat tytäryhtiöiden liiketoimintaan, varsinkin Herman IT Oy:ssä, jonka liiketoimintavolyymit eivät ole vielä riittäviä.

Maailmantalouden ennakoitiin kasvavan vuonna 2020 hieman viime vuotta nopeampaa vauhtia. Kasvulukuja on jouduttu kuitenkin laskemaan ennusteesta toiseen uusien alaspäin suuntaavien maailmantalouden riskien takia. Ennusteiden mukaan Suomen talouskasvu hidastuu vuonna 2020 ja suhdannenäkymät uudelle vuosikymmenelle lähdetessä ovat pysyneet heikkoina kaikilla päätoimialoilla. Teollisuudessa tilauskannat ovat supistuneet entisestään ja rakentamisessa

sekä palveluissa suhdannetilanne on heikentynyt. Palvelualoilla myyntiodotukset ovat vielä kuitenkin positiivisen odottavat.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Riskit ja näkymät (jatkuu)

Suomi aikoo olla vahvasti mukana, kun kansainväliset IT-toimijat etsivät tietovarantojensa sijoitusmaata. Pohjoismaat ovat jo saaneet jalansijaa mm. Googlen ja Facebookin osalta. Kajaanin konesalikeskittymä tarjoaa mahdollisuuksia liiketoiminnan kasvulle. Samalla Herman IT Oy:n liiketoiminnan odotetaan pystyvän kasvattamaan asiakkuuksien määrää ja volyyymiä.

Konsernin liikevaihdon arvioidaan hiukan kasvavan ja sitä myötä myös liikevoiton odotetaan paranevan edelleen. Kasvutavoitteet koskevat erityisesti Herman IT Oy:n liiketoimintaa. Odotusten vastainen kehitys voi jatkossa rasittaa KPO:n tulosta sekä aiheuttaa arvonalennusriskiä KPO:n taseeseen.

Yli-/alijäämän käyttö

Osuuskunnan tilikauden tuloslaskelma osoittaa 163.070,61 euron ylijäämää. Hallitus ehdottaa osuuskunnan kokoukselle, että tilikauden ylijäämä 163.070,61 euroa siirretään edellisten tilikausien ylijäämään.

TULOS LASKELMA (euroa)	EMOYHTIÖ		KONSERNI		
	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	
LIKEVAIHTO	1	1 017 816,08	991 515,94	29 181 541,36	24 948 642,88
Liiketoiminnan muut tuotot	2	11 020,97	20,00	223 443,36	113 609,04
Materiaalit ja palvelut	3	0,00	0,00	9 964 252,58	7 301 459,82
Henkilöstökulut	4	576 373,43	622 549,76	8 870 023,40	7 840 936,25
Poistot ja arvonalentumiset	5	76 583,49	76 110,48	4 389 737,98	4 314 479,24
Liiketoiminnan muut kulut	6	582 097,11	540 129,08	5 196 790,60	5 026 652,44
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)		-206 216,98	-247 253,38	984 180,16	578 724,17
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	7	+369 287,59	-924 591,58	282 077,57	-488 834,64
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		+163 070,61	-1 171 844,96	+1 266 257,73	+89 889,53
Tilinpäätössiirrot	8	+0,00	+0,00	0,00	0,00
Tuloverot	9	0,00	0,00	-24 238,67	-49 101,27
Laskennallisest verot				-310 335,82	-243 842,29
Vähemmistön osuus				-255 200,69	-303 728,72
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		+163 070,61	-1 171 844,96	+676 482,55	-506 782,75

T A S E - V A S T A A V A A (euroa)	EMOYHTIÖ		KONSERNI		
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	10	73 119,96	26 974,54	348 808,63	354 080,35
Konserniliikearvo	11	0,00		1 010 931,63	1 286 640,26
Aineelliset hyödykkeet	12	301 975,93	297 335,59	31 120 740,59	31 190 843,81
Sijoitukset	13	14 816 979,95	15 442 796,85	795 591,87	998 743,61
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		15 192 075,84	15 767 106,98	33 276 072,72	33 830 308,03
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	14	0,00	0,00	661 534,05	706 598,15
Pitkäaikaiset saamiset	15	17 500,00	35 000,00	282 728,92	316 748,28
Lyhytaikaiset saamiset	16	279 888,19	194 830,38	5 142 985,23	5 585 467,31
Rahoitusarvopaperit	17	4 856 662,70	4 365 601,97	6 006 907,62	5 412 778,75
Rahat ja pankkisaamiset		842 663,86	678 882,31	2 459 981,59	2 793 801,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		5 996 714,75	5 274 314,66	14 554 137,41	14 815 394,08
VASTAAVAA YHTEENSÄ		21 188 790,59	21 041 421,64	47 830 210,13	48 645 702,11

TASE - VASTATTAVAA (euroa)	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA				
Osuuspääoma	518 728,80	517 955,08	518 728,80	517 955,08
Vararahasto	7 557 398,32	7 557 398,32	7 557 398,32	7 557 398,32
Muut rahastot	9 906 326,24	9 913 424,28	9 906 326,24	9 913 424,28
Edellisten tilikausien ylijäämä	2 837 800,99	4 009 645,95	7 477 366,76	8 087 619,16
Tilikauden alijäämä (yli jäämä)	163 070,61	-1 171 844,96	676 482,55	-506 782,75
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	18 20 983 324,96	20 826 578,67	26 136 302,67	25 569 614,09
VÄHEMMISTÖOSUUS			7 259 340,06	7 155 669,72
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	19 0,00	0,00	0,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA				
Laskennallinen verovelka			2 470 381,32	2 160 045,50
Pitkäaikainen	20 0,00	0,00	6 403 471,79	7 557 125,58
Lyhytaikainen	21 205 465,63	214 842,97	5 560 714,29	6 203 247,22
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	205 465,63	214 842,97	14 434 567,40	15 920 418,30
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	21 188 790,59	21 041 421,64	47 830 210,13	48 645 702,11

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös

Kainuun Puhelinosuuskunta (KPO) on Kainuun Puhelinosuuskunta –konsernin emoyhtiö, kotipaikka Kajaani. Konserniin kuuluu osuuskunnan 66 % omistama Kaisanet Oy –tytäryhtiö ja osuuskunnan 100 % omistama Herman IT Oy –tytäryhtiö sekä Kaisanet Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö Data-Enter Oy.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty emoyhtiö ja tytäryhtiöt. Konserniyhtiöiden keskinäiset liike-tapahtumat, saamiset ja velat on vähennetty. Keskinäinen omistus on eliminoitu hankintameno-menotelmää käyttäen. Vähemmistöosuus on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tuloksesta sekä esitetty omana eränään.

Konsernitilinpäätöksen laajuuden osalta todetaan, että omistusyhteisyrittäjä Kainuun Taksivälitys Oy osakeyhtiö on jätetty pois Kainuun Puhelinosuuskunta –konsernista. Kyseisellä yhtiöllä ei ole olennaista vaikutusta konsernin tuloksen eikä oman pääoman osalta.

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina käyttöomaisuusesineiden taloudellisen pitoajan perusteella. Hyödykkeiden hankinnat, joiden taloudellinen pitoaika on alle kolme vuotta, sekä pienhankinnat on kirjattu kokonaisuudessaan tilikauden kuluksi. Tytäryhtiöiden hankinnasta syntyneet konserniliikearvot poistetaan 5 vuodessa.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Aineettomat hyödykkeet	3 – 10 vuotta
Rakennukset	25 vuotta
Rakennelmat	5 vuotta
Rakennusten tekniset laitteet	4 vuotta
Koneet ja kalusto	4 - 20 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5 vuotta

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus esitetään keskihankintahintaperiaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Rahoitusarvopapereiden arvostus

Rahoitusarvopaperit (korko- ja osakerahasto-osuudet) on arvostettu käypään arvoon, eli tilinpäätöshetken porssikurssien mukaiseen markkinahintaan.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu vuosikuluiksi tai kolmen tai useamman vuoden ajan tuloa kerryttävät tutkimus- ja tuotekehitysmenot on aktivoitu ja poistetaan vaikutusaikanaan.

Eläkemenojen jaksotus

Konsernin henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä.

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET**Välittömät verot**

Tilikaudelle kuuluvat välittömät tuloverot on jaksotettu ja kirjattu tuloslaskelmaan. Taseen vastattavaa erän, poistoeron, laskennallinen verovelka on esitetty konsernitaseessa ja liitetiedoissa, Laskennallisen verovelan muutos on esitetty konsernituloslaskelmassa.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Omavaraisuusaste -%

Oma pääoma
Taseen loppusumma - saadut ennakot

Sijoitetun pääoman tuotto -%

Nettotulos + korkokulut
Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT Tuloslaskelman liitetiedot	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
1. Liikevaihtoon sisältyvät liittymismaksut	0,00	0,00	85 424,53	90 053,48
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
Perintäkorvaukset	0,00	0,00	38 643,66	40 417,23
Saadut tuet	0,00	20,00	25 185,91	12 516,44
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	11 020,97	0,00	111 304,31	48 742,90
Hallintopalvelut	0,00	0,00	2 628,13	2 218,25
Muut	0,00	0,00	45 681,35	9 714,22
Yhteensä	11 020,97	20,00	223 443,36	113 609,04
3. Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	0,00	0,00	6 200 329,43	3 662 534,79
Varaston muutos	0,00	0,00	33 475,51	-91 332,19
Yhteensä	0,00	0,00	6 233 804,94	3 571 202,60
Ulkopuoliset palvelut	0,00	0,00	3 730 447,64	3 730 257,22
Materiaalit ja palvelut yhteensä	0,00	0,00	9 964 252,58	7 301 459,82
Yhtiön palveluksessa oli henkilöstöä tilikauden aikana keskimäärin	9	10	155	140
4. Henkilöstökulut				
Palkat	486 892,05	521 288,08	7 565 374,99	6 718 742,57
Eläkevakuutusmaksut	82 627,00	91 625,15	1 284 102,60	1 218 612,09
Muut henkilöstökulut	6 854,38	9 636,53	181 097,81	161 143,59
Aktivoidut henkilöstökulut	0,00	0,00	-160 552,00	-257 562,00
Yhteensä	576 373,43	622 549,76	8 870 023,40	7 840 936,25
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet	145 509,10	142 925,60	643 228,30	431 505,54
5. Poistot ja arvonalentumiset				
Poistot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	76 583,49	76 110,48	4 114 029,35	4 124 341,46
Poistot konserniliiketoiminnasta			275 708,63	190 137,78
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä			0,00	0,00
Yhteensä	76 583,49	76 110,48	4 389 737,98	4 314 479,24

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT Tuloslaskelman liitetiedot	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
6. Liitetiedot tilintarkastajan palkkiosta				
Tilintarkastus	21 639,22	9 870,00	60 102,40	41 544,18
Tilintarkastuslain 1 §:n 1 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00
Veroneuvonta	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut palvelut	0,00	1 928,00	0,00	30 103,00
Yhteensä	21 639,22	11 798,00	60 102,40	71 647,18
7. Rahoitustuotot ja kulut				
Osinkotuotot	10 171,20	11 754,19	53 985,20	62 646,81
Arvonnousut vaihtuvien vastaavien sijoituksista	373 447,95	0,00	464 418,91	0,00
Korko- ja rahoitustuotot saman konsernin yrityksiltä	790,65	1 168,13	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot muilta	133 141,75	196 489,49	172 735,67	262 152,45
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-131 087,92	-700 000,00	-211 087,92	-52 583,00
Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien sijoituksista	0,00	-254 024,41	0,00	-315 219,53
Korko- ja rahoituskulut saman konsernin yrityksille	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoituskulut muille	-17 176,04	-179 978,98	-197 974,29	-445 831,37
Yhteensä	369 287,59	-924 591,58	282 077,57	-488 834,64
8. Tilinpäätössiirrot				
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniavustus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Tuloverot				
Tuloverot	0,00	0,00	-24 238,67	0,00
Muut välittömät verot	0,00	0,00	0,00	-49 101,27
Laskennallisen verovelan muutos	0,00	0,00	-310 335,82	-243 842,29
Yhteensä	0,00	0,00	-334 574,49	-292 943,56

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
Taseen liitetiedot				
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
10. Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	877 427,95	877 427,95	2 567 298,96	2 537 069,26
Lisäykset	0,00	0,00	21 110,87	30 229,70
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	877 427,95	877 427,95	2 588 409,83	2 567 298,96
Kertyneet sumu-poistot	875 965,84	873 222,89	2 488 733,22	2 440 533,38
Kirjanpitoarvo 31.12	1 462,11	4 205,06	99 676,61	126 765,58
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	598 685,83	598 685,83	650 623,42	650 623,42
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	598 685,83	598 685,83	650 623,42	650 623,42
Kertyneet sumu-poistot	598 685,83	598 685,83	650 623,42	650 623,42
Kirjanpitoarvo 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkävaikuttiset menot				
Hankintameno 1.1.	240 087,97	240 087,97	2 041 830,86	1 913 817,76
Lisäykset	69 284,25	0,00	159 292,72	128 013,10
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	309 372,22	240 087,97	2 201 123,58	2 041 830,86
Kertyneet sumu-poistot	237 714,37	217 318,49	1 951 991,56	1 814 516,09
Kirjanpitoarvo 31.12	71 657,85	22 769,48	249 132,02	227 314,77
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	73 119,96	26 974,54	348 808,63	354 080,35
11. Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	3 004 888,28	1 626 345,14
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	1 378 543,14
Vähennykset			0,00	0,00
Hankintameno 31.12	0,00	0,00	3 004 888,28	3 004 888,28
Kertyneet sumu-poistot	0,00	0,00	1 993 956,65	1 718 248,02
Kirjanpitoarvo 31.12	0,00	0,00	1 010 931,63	1 286 640,26
12. Aineelliset hyödykkeet				
Maa-alueet				
Hankintameno 1.1	101 558,51	101 558,51	550 051,89	535 068,22
Lisäykset	0,00	0,00	11 939,99	14 983,67
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	101 558,51	101 558,51	561 991,88	550 051,89
Kertyneet sumu-poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	101 558,51	101 558,51	561 991,88	550 051,89
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1	6 930 605,53	6 915 970,05	10 754 098,74	10 438 790,42
Lisäykset	25 500,00	14 635,48	437 173,43	315 308,32
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	6 956 105,53	6 930 605,53	11 191 272,17	10 754 098,74
Kertyneet sumu-poistot	6 786 021,11	6 739 563,76	10 353 749,43	10 016 346,46
Kirjanpitoarvo 31.12	170 084,42	191 041,77	837 522,74	737 752,28

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
Taseen liitetiedot				
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1	48 839 551,52	48 839 096,76	108 728 934,27	105 322 819,65
Lisäykset	32 985,00	454,76	4 384 944,38	3 434 299,21
Vähennykset	0,00	0,00	-95 506,68	-28 184,59
Hankintameno 31.12	48 872 536,52	48 839 551,52	113 018 371,97	108 728 934,27
Kertyneet sumu-poistot	48 842 203,52	48 835 216,21	83 418 440,95	79 860 476,63
Kirjanpitoarvo 31.12	30 333,00	4 335,31	29 599 931,02	28 868 457,64
Keskeneräiset investoinnit				
Hankintameno 1.1.	400,00	0,00	1 034 582,00	1 198,00
Lisäykset	0,00	400,00	0,00	1 033 384,00
Vähennykset	-400,00	0,00	-913 287,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	400,00	121 295,00	1 034 582,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	301 975,93	297 335,59	31 120 740,64	31 190 843,81
13. Sijoitukset				
Osakkeet tytäryritys				
Hankintameno 1.1	15 119 609,72	14 819 609,72	0,00	0,00
Lisäys	0,00	1 000 000,00	0,00	0,00
Vähennykset	-495 000,00	0,00	0,00	0,00
Arvonlennus	0,00	-700 000,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	14 624 609,72	15 119 609,72	0,00	0,00
Osakkeet omistusyhteisyritys				
Hankintameno 1.1	9 300,00	9 300,00	9 300,00	9 300,00
Lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	9 300,00	9 300,00	9 300,00	9 300,00
Osakkeet ja osuudet muut				
Hankintameno 1.1	310 220,63	319 740,62	985 777,11	1 091 896,21
Lisäykset	47 182,06	0,00	271 681,48	16 042,89
Vähennykset	-177 998,96	-9 519,99	-394 833,22	-69 578,99
Arvonlennus	0,00	0,00	-80 000,00	-52 583,00
Kirjanpitoarvo 31.12	179 403,73	310 220,63	782 625,37	985 777,11
Muut sijoitukset				
Hankintameno 1.1	3 666,50	3 666,50	3 666,50	3 666,50
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	3 666,50	3 666,50	3 666,50	3 666,50
Sijoitukset yhteensä	14 816 979,95	15 442 796,85	795 591,87	998 743,61
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä	15 192 075,84	15 767 106,98	33 276 072,77	33 830 308,03

Konserniyritykset	Emoyhtiön omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Oma pääoma	Tilikauden tulos
Tytäryhtiöt				
Herman IT Oy	100,00 %		1 378 366,68	-478 620,25
Kaisanet Oy	66,00 %		16 491 843,60	307 947,86
Data-Enter Oy		100,00 %	1 048 132,80	92 903,41
Omistusyhteisyritykset		Omistus-osuus	Oma pääoma	Tilikauden tulos
Kainuun Taksivälitys Oy (2018 tilinp.)		21,70 %	177 738,95	30 026,10

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
Taseen liitetiedot				
14. Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00	661 534,05	706 598,15
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	661 534,05	706 598,15
Saamiset				
15. Pitkäaikaiset saamiset				
Muut lainasaamiset	17 500,00	35 000,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	282 728,92	316 748,28
Yhteensä	17 500,00	35 000,00	282 728,92	316 748,28
16. Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	270 385,25	181 410,70	4 190 083,19	4 728 615,27
Muut saamiset	2 148,16	1 026,85	11 825,28	12 844,81
Siirtosaamiset	7 354,78	12 392,83	941 076,76	844 007,23
Yhteensä	279 888,19	194 830,38	5 142 985,23	5 585 467,31
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä				
Pitkäaikaiset lainasaamiset	17 500,00	35 000,00	0,00	0,00
Myyntisaamiset	265 723,64	178 179,40	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	-1 935,86	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	281 287,78	213 179,40	0,00	0,00
17. Rahoitusarvopaperit				
Korko- ja osakerahasto-osuudet	4 856 662,70	4 365 601,97	6 006 907,62	5 412 778,75
	4 856 662,70	4 365 601,97	6 006 907,62	5 412 778,75
18. Oma pääoma				
Osuuspääoma 1.1.	517 955,08	517 416,84	517 955,08	517 416,84
Muutos	773,72	538,24	773,72	538,24
Osuuspääoma 31.12.	518 728,80	517 955,08	518 728,80	517 955,08
Vararahasto 1.1.	7 557 398,32	7 557 398,32	7 557 398,32	7 557 398,32
Lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00
Vararahasto 31.12.	7 557 398,32	7 557 398,32	7 557 398,32	7 557 398,32
Käyttörahasot 1.1.	9 818 503,92	9 818 503,92	9 818 503,92	9 818 503,92
Muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyttörahasot 31.12.	9 818 503,92	9 818 503,92	9 818 503,92	9 818 503,92
Omien osuuksien hankintarahasto 1.1.	94 920,36	99 091,72	94 920,36	99 091,72
Lisäys/vähennys	-7 098,04	-4 171,36	-7 098,04	-4 171,36
Omien osuuksien hank.rahasto 31.12.	87 822,32	94 920,36	87 822,32	94 920,36
Sijoitetun vapaan opo:n rahasto 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan opo:n rah. 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilik. ylijäämä 1.1.	4 009 645,95	4 884 489,56	8 087 619,18	8 340 932,50
Siirto vararahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirto käyttörahasotosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Konsernirakenteen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
Ylijäämä edelliseltä tilikaudelta	-1 171 844,96	-874 843,61	-610 252,42	-253 313,32
Edellisen tilikauden virheen oikaisu	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilik. ylijäämä 31.12.	2 837 800,99	4 009 645,95	7 477 366,76	8 087 619,18
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	163 070,61	-1 171 844,96	676 482,55	-506 782,75
Oma pääoma yhteensä	20 983 324,96	20 826 578,67	26 136 302,67	25 569 614,11

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
Taseen liitetiedot				
19. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
TP-siirtojen kertymä koostuu poistoerosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertymään siirtyvä verovelka	0,00	0,00	2 470 381,32	2 160 045,50
20. Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00	5 455 400,85	6 583 538,07
Eläkelainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	948 070,94	973 587,51
Yhteensä	0,00	0,00	6 403 471,79	7 557 125,58
Yli 5 vuoden kuluttua erääntyvät velat				
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00	1 000 000,00	2 000 000,00
21. Lyhytaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta / vuosilyhennys	0,00	0,00	1 128 137,22	1 138 728,99
Eläkelainat / vuosilyhennys	0,00	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00	2 398,00	0,00
Ostovelat	67 703,58	53 095,85	1 771 685,97	2 489 778,02
Muut velat	51 198,92	73 959,33	1 311 512,19	1 344 753,56
Siirtovelat	86 563,13	87 787,79	1 346 980,91	1 229 986,65
Yhteensä	205 465,63	214 842,97	5 560 714,29	6 203 247,22
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille				
Pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	30 664,03	33 447,54	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	30 664,03	33 447,54	0,00	0,00
Siirtovelkojen olennaiset erät				
Palkat sosiaalikuluihin	85 330,42	86 670,09	1 341 734,83	1 074 905,75
Verot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korot	0,00	0,00	2 197,13	2 117,41
Muut	0,00	1 117,70	1 816,24	4 509,45
Yhteensä	85 330,42	87 787,79	1 345 748,20	1 081 532,61

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2019	2018	2019	2018
Taseen liitetiedot				
Vakuudet ja vastuusitoumukset				
Velat joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä				
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00	6 000 000,00	7 000 000,00
Annetut yritys kiinnitykset	0,00	0,00	18 583 538,07	18 722 267,06
Emoyhtiön kiinteistö- ja yritys kiinnitykset ovat yhtiön omassa hallussa.				
Velat, joiden vakuudeksi annettu vastasitoumuksia				
Eläkelainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Annetut takaus- ja vastatakaussitoumukset				
Takaussitoumuksien vastuumäärät				
Konsernin omiin velkoihin	347 826,07	417 391,29	1 047 826,07	1 117 391,29
Muiden puolesta	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	347 826,07	417 391,29	1 047 826,07	1 117 391,29
Leasingsopimuksista maksettavat määrät				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myöhemmin maksettavat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut taloudelliset vastuut, vuokravastuu				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	245 346,00	244 095,84	245 346,00	244 095,84
Myöhemmin maksettavat	490 692,00	732 287,52	490 692,00	732 287,52
Yhteensä	736 038,00	976 383,36	736 038,00	976 383,36
Muut sitoumukset				
Vuokravakuus	31 100,00	31 100,00	118 943,81	31 100,00
Saadut takaukset ja vastuusitoumukset				
Saadut takaukset	0,00	0,00	0,00	0,00

Koronvaihtosopimukset

Koronvaihtosopimuksella vaihdetaan tytäryhtiön Kaisanet Oy:n rahalaitoslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi.

Koronvaihtosopimuksella on suojattu yhtiön ottamaa pitkäaikaista lainaa 6.000.000 euron osalta.

Koronvaihtosopimus on voimassa 8 vuotta ja voimassaolo päättyy vuonna 2025 laina-ajan mukaan.

Koronvaihtosopimuksen markkina-arvo 31.12.2019 on -400.700,76 euroa.

Koronvaihtosopimus vastaa lainapääomaa sekä laina-aikaa, jolloin suojaus on tehokas.

Sähkösuojaukset

Tytäryhtiö Kaisanet Oy on suojannut osan toiminnassaan käytettävästä sähköstä. Suojaukset ovat voimassa vuosille 2019 - 2020 ja näiden suojausaste vaihtelee.

Suojausten markkina-arvot ovat 31.12.2019 +60.606,37 euroa.

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Kajaanissa 25. päivänä maaliskuuta 2020

Timo Leppänen
puheenjohtaja

Reino Huusko
varapuheenjohtaja

Esko Hakala

Miariikka Tervonen

Hanna Wallenberg

Hannu Korolainen
toimitusjohtaja

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

lismessa 3. päivänä huhtikuuta 2020

Ernst & Young Oy, tilitarkastusyhteisö

Elina Laitinen
KHT

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT JA NIIDEN SÄILYTYSTAPA
Tilikausi 1.1.2019 - 31.12.2019

Kassakladi	ATK-listoina
Päivä- ja pääkirja	CD-tulosteena
Reskontraerittelyt	CD-tulosteena
Ostoreskontratositteet	CD-tulosteena
Myyntireskontratositteet	CD-tulosteena
Muistiotositteet	CD-tulosteena
Korjaustositteet	CD-tulosteena
Kassatositteet	Paperitositteina
Tiliotetositteet	CD-tulosteena
Myyntireskontrasuoritukset	CD-tulosteena
Tasekirja	sidottuna kirjana
Tase-erittelyt ja liitetietositteet	sidottuna kirjana